

11.03.2020

§ 89

Den av ledamoten Atte Harjanne väckta motionen om rivning av dammen i Gammelstadsforsen

HEL 2018-010592 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige betraktade motionen som slutbehandlad.

Behandling

Ledamoten Nuutti Hyttinen understödd av ledamoten Mika Raatikainen föreslog följande hemställningskläm:

När stadsfullmäktige godkänner motionssvaret förutsätts att man reder ut möjligheterna för att ytterligare förbättra fiskarnas vandringssmöggheter i Gammelstadsforsen (t.ex. att begränsa vattenområdet med ett tätt nät så att fiskarna inte hamnar på kraftverksområdet) samt att fiskarna kan röra sig fritt i Stichelbackabäcken under lektiden och att trygga omständigheterna för den tjockskaliga målarmusslan (fredad i naturvårdslagen och EU:s habitatdirektiv) samt naturvärdena i de närliggande vattendragen på så sätt att dessa områden skyddas, och att detta beaktas även i byggprojekt så att man inte bygger på dessa områden, om det föreligger risk för att ekosystemen på området hotas eller försvagas.

Stadsfullmäktige godkände först stadsstyrelsens förslag enhälligt.

2 omröstningen

Ledamoten Nuutti Hyttinens förslag till hemställningskläm JA, motsätter sig NEJ

JA-förslag: När stadsfullmäktige godkänner motionssvaret förutsätts att man reder ut möjligheterna för att ytterligare förbättra fiskarnas vandringssmöggheter i Gammelstadsforsen (t.ex. att begränsa vattenområdet med ett tätt nät så att fiskarna inte hamnar på kraftverksområdet) samt att fiskarna kan röra sig fritt i Stichelbackabäcken under lektiden och att trygga omständigheterna för den tjockskaliga målarmusslan (fredad i naturvårdslagen och EU:s habitatdirektiv) samt naturvärdena i de närliggande vattendragen på så sätt att dessa områden skyddas, och att detta beaktas även i byggprojekt så att man inte bygger på dessa områden, om det föreligger risk för att ekosystemen på området ho-

11.03.2020

tas eller försvagas.

NEJ-förslag: Motsätter sig

Ja-röster: 39

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Ted Apter, Pentti Arajärvi, Harry Bogomoloff, Mika Ebeling, Jussi Halla-aho, Eveliina Heinäluoma, Abdirahim Husu Hussein, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Jukka Järvinen, Atte Kaleva, Tapio Klemetti, Heimo Laaksonen, Johanna Laisaari, Sami Mutttilainen, Björn Månsson, Jarmo Nieminen, Dani Niskanen, Matias Pajula, Jenni Pajunen, Pia Pakarinen, Jaana Pelkonen, Mika Raatikainen, Mari Rantanen, Risto Rautava, Nasima Razmyar, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Ilkka Taipale, Byoma Tamrakar, Pilvi Torsti, Matias Turkkila, Thomas Wallgren, Laura Varjokari, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Anna Vuorjoki

Nej-röster: 1

Otto Meri

Blanka: 41

Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Fatim Diarra, Mia Haglund, Juha Hakola, Atte Harjanne, Joel Harkimo, Martina Harms-Aalto, Kaisa Hernberg, Mari Holopainen, Veronika Honkasalo, Kati Juva, Emma Kari, Otso Kivekäs, Mai Kivelä, Dan Koivulaakso, Laura Kolbe, Joonas Kolehmainen, Vesa Korkkula, Kauko Koskinen, Seija Muurinen, Jussi Niinistö, Johanna Nuorteva, Hannu Oskala, Amanda Pasanen, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Marcus Rantala, Tuomas Rantanen, Suldaan Said Ahmed, Anni Sinnemäki, Osmo Soininvaara, Leo Stranius, Johanna Sydänmaa, Ulla-Marja Urho, Reetta Vanhanen, Jan Vapaavuori, Sanna Vesikansa, Ozan Yanar

Frånvarande: 4

Katju Aro, Arja Karhuvaara, Laura Rissanen, Wille Rydman

Stadsfullmäktige godkände inte ledamoten Nuutti Hyttinens förslag till hemställningskläm.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1

Valtuutettu Atte Harjanteen aloite

Sökande av ändring

Postadress

PB 1
00099 HELSINGFORS STAD
kaupunginkanslia@hel.fi

Besöksadress

Norra esplanaden 11-13
Helsingfors 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Telefon

+358 9 310 1641

Telefax

+358 9 655 783

FO-nummer

0201256-6

Kontonr

FI0680001200062637

Moms nr

FI02012566

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutsförslag

Framställningen stämmer överens med förslaget.

Föredragandens motiveringar

Ledamoten Atte Harjanne och 15 andra ledamöter föreslår i sin motion att staden gör upp en bedömning av den samhälleliga lönsamheten med att delvis eller helt riva dammen i Gammelstadsforsen och bereder en plan om rivningen av dammen, om detta är motiverat enligt bedömningen.

Under behandlingen av motionen 22.5.2019 (165 §) återremitterade stadsfullmäktige motionen till stadsstyrelsen för ny beredning utgående från att staden utreder vilka konsekvenser en partiell eller total rivning av Gammelstadsforsens damm har för naturen i hela området kring ån och börjar bereda en rivning av dammen om utredningen visar att detta är motiverat.

Stadsstyrelsen konstaterar att Helen Ab har lagt ner Gammelstadens vattenkraftverk. Att kraftverket är nedlagt ändrar vattenflödet i Vanda å. När kraftverket inte längre behöver vatten kan vattenströmningen styras så att vattenmängden i östra grenen ökar och gör den en mer lockande led för fiskar. I vattenregleringen behöver man inte längre beakta kraftverkets vattenbehov. Östra grenens vattenföring och vattenmängd lockar då fiskar när de simmar mot åns övre lopp och mot Gammelstadsviken och havet.

Miljökonsekvenserna av en partiell eller total rivning av dammen utreds. Utredningens uppgiftsområde kan dock begränsas så att det först görs upp en bedömning av åtgärder med vilka effekterna på vattenhöjden av att dammen öppnas kan lindras. Samtidigt utreds om dammen kan öppnas utan att den byggda miljöns skyddsvärden förloras. Tilläggsutredningarna kan genomföras samtidigt som effekterna av istandsättningen av den östra grenen följs.

Stadsmiljösektorn fortsätter planeringen av att avlägsna vandringshindren i östra grenen och förverkligar detta så snabbt som möjligt. I verksamhetsplanen för 2020 har man förberett sig på att genomföra preciserande flödesmätningar och utarbeta en detaljerad istandsättningsplan.

Stadsmiljösektorn deltar i Vattenskyddsföreningen för Vanda å och Helsingforsregionens utredning om fiskvandringen i Gammelstadsfor-

11.03.2020

sen och vidare i Vanda å. Utredningen bidrar också till utarbetandet av istandsättningsplanen för östra grenen.

Stadsmiljönämnden har gett ett utlåtande i ärendet. Stadsstyrelsens svar stämmer överens med nämndens utlåtande.

Enligt 30 kap. 11 § 2 mom. i förvaltningsstadgan ska stadsstyrelsen förelägga fullmäktige en motion som undertecknats av minst 15 ledamöter. Det föreskrivs i 30 kap. 11 § 4 mom. i förvaltningsstadgan att om stadsfullmäktige beslutar återremittera en motion för ny beredning, ska motionen föreläggas fullmäktige på nytt inom åtta månader efter beslutet om återremiss. Den utsatta tiden överskrids eftersom stadsmiljönämnden har bordlagt ärendet flera gånger.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Timo Lindén, stadssekreterare, telefon: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Bilagor

1 Valtuutettu Atte Harjanteen aloite

Sökande av ändring

Förbud mot sökande av ändring, beredning eller verkställighet

Beslutshistoria

Kaupunginhallitus 24.02.2020 § 125

HEL 2018-010592 T 00 00 03

Päätös

Kaupunginhallitus esitti kaupunginvaltuustolle seuraavaa:

Kaupunginvaltuusto katsoo aloitteen loppuun käsitellyksi.

10.02.2020 Pöydälle

06.05.2019 Ehdotuksen mukaan

29.04.2019 Pöydälle

Esittelijä

kansliapäällikkö
Sami Sarvilinna

11.03.2020

Lisätiedot

Timo Lindén, kaupunginsihteeri, puhelin: 310 36550
timo.linden(a)hel.fi

Kaupunkiympäristölautakunta 28.01.2020 § 44

HEL 2018-010592 T 00 00 03

Lausunto

Kaupunkiympäristölautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Käsitellessään Vanhankaupunginkosken padon osittaista tai kokonaan purkamista perustuen yhteiskunnallisen kannattavuuden arviointiin ja edelleen tämän arvioinnin perusteella valmisteltavaa suunnitelmaa padon purkamiseksi kaupunginvaltuusto palautti asian uudelleen valmisteltavaksi 22.5.2019.

Kaupunginvaltuusto edellyttää selvitettävän Vanhankaupunginkosken padon osittaisen tai kokonaisen purkamisen vaikutukset koko Vantaanjoen alueen luontoon laajasti ja aloittaa padon purkamisen valmistelun, jos se on selvityksen pohjalta perusteltua.

Helen Oy ilmoitti 12.11.2019 sulkevansa Vantaanjoessa olevan Vanhankaupungin vesivoimalan vuoden 2019 loppuun mennessä. Sulkeamisen jälkeen voimalaitoksen turbiineihin ei enää johdeta vettä. Tämä tarkoittaa sitä, että kalat eivät enää joudu turbiineihin ja kuole tai vahingoitu.

Voimalaitoksen sulkeminen muuttaa myös Vantaanjoen veden juoksuutusta. Kun voimalaitos ei enää tarvitse vettä, voidaan virtausta ohjata siten, että itähaarassa virtaava vesimäärä kasvaa ja sen tarjoama reitti on kaloille houkuttelevampi. Veden säännöstelyssä ei tarvitse enää ottaa huomioon voimalaitoksen vesitarpeita, jolloin itähaaran virtaama ja vesimäärää houkuttelee kaloja niiden uudessa kohti joen yläjuoksua sekä Vanhankaupunginlahtea ja merta.

Vuonna 2018 valmistui kaupunginhallituksen päätökseen (9.1.2017 § 27) pohjautuva Vanhankaupunginkosken itähaaran kunnostussuunnitelman työohjelma, jonka kansliapäällikkö on hyväksynyt. Itähaaran kunnostuksen suunnittelun lähtökohtana on erityisesti parantaa haaran houkuttelevuutta ja mahdollistaa myös heikommin uivien kalojen, kuten särkikalojen, elinolosuhteet.

Kunnostussuunnitelman laadinta jatkuu laadittujen sekä laadittavien luonto- ja ympäristöselvitysten ja muiden arviointien pohjalta. Kaupun-

11.03.2020

kiympäristölautakunnalle päätettäväksi tuotavaan kunnostussuunnitelman laadintaan tekoon menee arvion mukaan vielä vuoden verran. Suunnitelmassa huomioidaan muuttunut tilanne eli voimalaitostoiminnan loppuminen. Itähaaran kunnostustyöt ja alueen virkistyskäytön mahdollisuuksien parantaminen olisi näin ollen mahdollista aloittaa vuonna 2021.

Kaupunkiympäristön toimiala osallistuu vuonna 2020 Vantaanjoen ja Helsingin seudun vesiensuojeluyhdistyksen selvitykseen koskien kalojen liikkumista Vanhankaupunginkosken alueella ja edelleen Vantaanjoessa. Selvitys tukee myös itähaaran kunnostussuunnitelman laadintaa.

Padon purkamista on selvitetty laajasti vuonna 2016 muun muassa selvityksessä Helsingin Vanhankaupunginkosken padon purkamisen oikeudellisista edellytyksistä. Padon suojeleminen on vahva, sillä se on suojeltu eri kaavoissa aina maakuntakaavatasosta asemakaavaan. Alue on myös valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Kaupunkia koskee maankäytön suunnittelussa myös valtioneuvoston valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet, jotka edellyttävät, että valtakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen ja luonnonperinnön arvot, kohteiden alueellinen monimuotoisuus ja ajallinen kerroksisuus turvataan maakuntien suunnittelussa ja kuntien kaavoituksessa sekä valtion viranomaisten toiminnassa.

Länsihaaran pato on suojeltu vuonna 1998 voimaan tullessa asemakaavassa (10240) merkinnällä s-3: "Suojeltava alueen osa, jolla olevat pato- ja siltarakenteet tulee säilyttää tai tarvittaessa uusien siltien, että ympäristön historiallinen arvo säilyy". Oikeudellisessa selvityksessä arvioitiin, että padon purkamiseen tähtäävä asemakaava olisi todennäköisesti ristiriidassa lainsäädännön kanssa. Tämän hetkisen tiedon perusteella sellaisen asemakaavamuutoksen laatiminen, jossa kivipadolle ei osoiteta suojelumerkintää, olisi ELY-keskuksen mukaan kulttuuriympäristöä koskevien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden erityistavoitteiden sekä maankäyttö- ja rakennuslain sisältövaatimuksia koskevan 54 §:n vastainen.

Lautakunta kuitenkin katsoo, että kaupunginvaltuuston vaatima selvitys padon osittaisen tai kokonaisen purkamisen ympäristövaikutuksista on myös tehtävä, mutta sen tehtäväalaa voidaan rajata laatimalla ensin arvio keinoista, joilla avaamisen vaikutuksia veden korkeuteen voidaan lieventää. Samalla tarvitaan lisätietoa siitä, voidaanko patoa avata ilman, että rakennetun ympäristön suojeluarvot menetetään. Näiden lisäselvitysten tekeminen voidaan ajoittaa samaan aikaan kun Itähaaran kunnostuksen vaikutuksia seurataan.

11.03.2020

Aikaisempien kaupunginhallituksen ja kansliapäällikön päätösten nojalla kaupunkiympäristön toimiala jatkaa itähaaran nousuesteiden poistamisen suunnittelua ja toteuttaa ne mahdollisimman nopeasti. Vuoden 2020 toimintasuunnitelmassa on varauduttu tarkentavien virtausmittausten tekemiseen ja yksityiskohtaisen kunnostussuunnitelman laadintaan.

Käsittely

28.01.2020 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

Vastaehdotus: Tuomas Rantanen:

Lisätään seuraava lausunnon toiseksi viimeiseksi kappaleeksi:

"Lautakunta kuitenkin katsoo, että kaupunginvaltuuston vaatima selvitys padon osittaisen tai kokonaisen purkamisen ympäristövaikutuksista on myös tehtävä, mutta sen tehtäväalaa voidaan rajata laatimalla ensin arvio keinoista, joilla avaamisen vaikutuksia veden korkeuteen voidaan lieventää. Samalla tarvitaan lisätietoa siitä, voidaanko patoa avata ilman, että rakennetun ympäristön suojeluvarvot menetetään. Näiden lisäselvitysten tekeminen voidaan ajoittaa samaan aikaan kun Itähaaran kunnostuksen vaikutuksia seurataan."

Ja poistetaan edellisen kanssa ristiriidassa olevat kappaleet:

1. "Kaupunkiympäristölautakunta katsoo, että voimalaitoksen sulkemisen jälkeen on aiheellisista seurata, miten voilamatoiminnan päättymisen ja itähaaran muutostyöt vaikuttavat itähaarassa kalojen liikkumiseen ennen kuin selvitetäisiin padon purkamisen laajempia vaikutuksia Vantaanjoen vesistöön ja vesitasapainoon."
2. "Edellä kuvatun johdosta ja huomioon ottaen oikeudellinen selvitys koskien padon purkamista voidaan päätyä siihen, että suojelumerkinän poistaminen kaavasta, jotta pato voitaisiin purkaa, näyttää lähes mahdottomalta. Selvitysten laadinta, joilla selvitetäisiin padon purkamisen vaikutuksia muun muassa koko Vantaanjoen alueen luontoon laajasti olisi perusteetonta ja myös kallista eikä toisi käsittelyssä olevan asian ratkaisemisen kannalta lisäarvoa eikä olisi kaupungin kokonaisedun mukaista."

Kannattaja: Mika Välipirtti

Kaupunkiympäristölautakunta päätti yksimielisesti hyväksyä Tuomas Rantasen vastaehdotuksen.

21.01.2020 Pöydälle

14.01.2020 Pöydälle

11.03.2020

17.12.2019 Poistettiin

10.12.2019 Pöydälle

12.03.2019 Esittelijän ehdotuksesta poiketen

05.03.2019 Pöydälle

26.02.2019 Pöydälle

05.02.2019 Pöydälle

Esittelijä

kaupunkiympäristön toimialajohtaja
Mikko Aho

Lisätiedot

Jussi Luomanen, kaupunkitila- ja maisemasuunnittelupäällikkö, puhelin: 310 38626
jussi.luomanen(a)hel.fi
Irene Varila, lakimies, puhelin: 310 37451
irene.varila(a)hel.fi

Stadsfullmäktige 22.05.2019 § 165

HEL 2018-010592 T 00 00 03

Beslut

Stadsfullmäktige återremitterade ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

Behandling

22.05.2019 Återremitterades

Ledamoten Juhani Strandén föreslog följande hemställningskläm:

Stadsfullmäktige förutsätter vid godkännandet av motionssvaret att det utreds om möjligheterna för fiskar att stiga i Gammels-tadsforsen kan förbättras (t.ex. avgränsning av området med ett tätt nät, så att fiskarna inte driver mot kraftverksområdet) och om vandringsfiskarnas fria rörlighet under lektiden och förhållandena för den fridlysta tjockskaliga målarmusslan i Stickelbackabäcken kan tryggas. (Fridlyst med stöd av naturvårdslagen och EU:s naturdirektiv.) Stadsstyrelsen bör beakta naturvärdena i vattendragen intill och vidta alla åtgärder för att områdena ska få en skyddsbeteckning som senast nu beaktas också i byggprojekt så att sådana inte genomförs i dessa områden, om det finns risk att ekosystemet i de invidliggande områdena äventyras eller försvagas.

Ledamoten Atte Harjanne understödd av ledamoten Leo Stranius föreslog att stadsfullmäktige skulle besluta återremittera ärendet för ny beredning utgående från att staden utreder vilka konsekvenser en partiell eller total rivning av Gammelstadsforsens damm har för naturen i hela området kring ån och börjar bereda en rivning av dammen om utredningen visar att detta är motiverat.

7 omröstningen

Fortsatt behandling av ärendet JA, återremiss NEJ

JA-förslag: Behandlingen fortsätter

NEJ-förslag: Stadsfullmäktige beslutar återremittera ärendet för ny beredning utgående från att staden utreder vilka konsekvenser en partiell eller total rivning av Gammelstadsforsens damm har för naturen i hela området kring ån och börjar bereda en rivning av dammen om utredningen visar att detta är motiverat.

Ja-röster: 35

Zahra Abdulla, Maija Anttila, Pentti Arajärvi, Paavo Arhinmäki, Sirpa Asko-Seljavaara, Matti Enroth, Laura Finne-Elonen, Eveliina Heinälouoma, Nuutti Hyttinen, Ville Jalovaara, Otso Kivekäs, Tapio Klemetti, Laura Kolbe, Kauko Koskinen, Johanna Krabbe, Johanna Laisaari, Matti Niiranen, Aleksis Niskanen, Dani Niskanen, Sara Paavolainen, Jenni Pajunen, Dennis Pasterstein, Sirpa Puhakka, Mika Raatikainen, Marcus Rantala, Nasima Razmyar, Wille Rydman, Mirita Saxberg, Daniel Sazonov, Tomi Sevander, Anni Sinnemäki, Ulla-Marja Urho, Jani Valpio, Juhana Vartiainen, Sanna Vesikansa

Nej-röster: 40

Toni Ahva, Alviina Alametsä, Ted Apter, Silja Borgarsdottir Sandelin, Jussi Chydenius, Fatim Diarra, Joonas Haavisto, Sandra Hagman, Atte Harjanne, Joel Harkimo, Martina Harms-Aalto, Eero Heinälouoma, Atte Kaleva, Mikko Kiesiläinen, Joonas Kolehmainen, Vesa Korkkula, Anu Korppi, Terhi Koulumies, Petra Malin, Otto Meri, Sami Muttillainen, Laura Nordström, Matti Parpala, Terhi Peltokorpi, Petrus Pennanen, Tuomas Rantanen, Risto Rautava, Nelli Ruotsalainen, Suldaan Said Ahmed, Satu Silvo, Sameli Sivonen, Leo Stranius, Riikka Suominen, Johanna Sydänmaa, Reetta Vanhanen, Laura Varjokari, Mauri Venemies, Sinikka Vepsä, Maarit Vierunen, Ozan Yanar

Blanka: 9

Mika Ebeling, Mari Holopainen, Abdirahim Husu Hussein, Kati Juva, Jukka Järvinen, Dan Koivulaakso, Heimo Laaksonen, Björn Månsson, Juhani Strandén

11.03.2020

Frånvarande: 1
Pia Kopra

Stadsfullmäktige återremitterade ärendet till stadsstyrelsen för ny beredning.

Ledamoten Juhani Strandéns förslag till hemställningskläm förföll eftersom stadsfullmäktige återremitterade ärendet.

Föredragande

Stadsstyrelsen

Upplysningar

Kristiina Matikainen, stadssekreterare, telefon: 310 36035
kristiina.matikainen(a)hel.fi